

Список використаних джерел:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради – 1996 – № 30 – Ст. 141.
2. Кисіль Л.Є. Нагальні завдання удосконалення адміністративного оскарження // Часопис Київського університету права. – 2011. – № 4.
3. Методичні рекомендації, підготовлені Томаківським районним управлінням юстиції Дніпропетровської області, 2012 рік.
4. Напрямки вдосконалення правового регулювання адміністративного оскарження [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pravo.org.ua/publicna-administratsiia/teoriia-administrativnoho-prava/1040-areasimprovadm.html>.
5. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 р. № 393\96-ВР // ВВР. – 1996. – № 47. – Ст. 256.
6. Кальц В. Адміністративне судочинство Німеччини та його функціонування / В. Кальц // Адміністративне право і процес. – 2013. – № 1 (3). – 303 с.
7. Апаров А. Польський досвід організації адміністративної юстиції / А. Апаров [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pravoznaves.com.ua/period/article/10883/%C0>.
8. Тимошук В.П. Адміністративні акти: процедура прийняття та припинення дії / В.П. Тимошук. – К. : Конус – Ю, 2010. – 296 с.
9. Об основах администрирования и административном производстве : Закон Республики Армения [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.parliament.am/legislation.php?sel=show&ID=1937&lang=rus#1>.
10. Тимошук В.П. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / В.П. Тимошук. – К. : Факт, 2003. – 496 с.
11. Мандюк О. Правове регулювання скасування та відкликання індивідуальних адміністративних актів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3995>.

ШЕВЧУК О. М.,

кандидат юридичних наук,
асистент кафедри адміністративного права
та адміністративної діяльності
(Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого),
радник Голови
(Державна служба України
з контролю за наркотиками)

УДК 342.95

**ОСОБЛИВОСТІ ПРОКУРОРСЬКОГО НАГЛЯДУ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ
І ЗАСТОСУВАННЯМ ЗАКОНІВ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИКІВ**

Статтю присвячено особливостям здійснення прокурорського нагляду за додержанням і застосуванням законів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, наведено його поняття. Установлено предмет, завдання та мету прокурорського нагляду у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів: а) нагляд за додержанням законів; б) нагляд за їх правильним застосуванням.

Ключові слова: прокурорський нагляд, обіг наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

Статья посвящена особенностям прокурорского надзора за соблюдением законов в сфере оборота наркотических средств, психотропных веществ и прекурсоров, приведено его понятие. Установлены предмет, задачи и цели прокурорского надзора в сфере оборота наркотиков. Выделены виды прокурорского надзора в сфере оборота наркотических средств, психотропных веществ и прекурсоров: а) надзор за соблюдением законов; б) надзор за их правильным применением.

Ключевые слова: прокурорский надзор, оборот наркотических средств, психотропных веществ и прекурсоров.

The article is devoted to peculiarities of prosecutorial supervision over observance of laws in the sphere of circulation of narcotic drugs, psychotropic substances and precursors and the concept. Set the subject, objectives and goals of prosecutorial supervision in the field of drug trafficking. Selected types of prosecutorial supervision in the sphere of circulation of narcotic drugs, psychotropic substances and precursors: (a) supervision over the observance of laws and (b) the supervision of their correct application.

Key words: public Prosecutor's supervision, turnover of narcotic drugs, psychotropic substances and precursors.

Вступ. Актуальність теми статті зумовлена тим, що незаконний обіг і споживання наркотиків, які різко прогресують, становлять безпосередню й реальну загрозу здоров'ю нації, правопорядку та безпеці держави. Одним із заходів протидії цьому є прокурорський нагляд за додержанням і застосуванням законів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

У юридичній науці окремим питанням нагляду в адміністративному праві приділяють увагу такі українські й зарубіжні вчені, як В.Б. Авер'янов, О.Ф. Андрійко, В.Я. Тацій [1], Д.М. Бахрах, Ю.П. Битяк, В.Я. Настюк, Є.В. Додін, С.Г. Стеценко, В.М. Гарашук, Ю.М. Грошевой, І.П. Голосніченко, Ю.М. Дьомін [2], О.В. Головкін [3], М.В. Руденко [4], А.Й. Присяжнюк [5], Г.П. Середа [6], І.П. Жилка [7], Х.П. Ярмачі [8], Л.С. Вигівська [9] та ін. Аналіз наукових джерел засвідчив, що дослідження прокурорського нагляду за додержанням і застосуванням законів у сфері обігу наркотиків не проводилось.

Постановка завдання. Саме тому метою статті є вивчення особливості здійснення прокурорського нагляду за додержанням і застосуванням законів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів в аспекті визначення його змісту, поняття та правової структури, а також видів у досліджуваній сфері.

Результати дослідження. Відповідно ст. 121 Конституції України, прокуратура України становить єдину систему, на яку покладається таке: 1) підтримання державного обвинувачення в суді; 2) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом; 3) нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство; 4) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних із обмеженням особистої свободи громадян [10]. Тому захист прав і свобод громадян у сфері обігу наркотиків є першочерговим обов'язком органів прокуратури.

У ст. 1 Закону України «Про прокуратуру» вказано, що прокурорський нагляд за додержанням і правильним застосуванням законів Кабінетом Міністрів України, міністерствами й іншими центральними органами виконавчої влади, органами державного і господарського управління та контролю, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими Радами, їх виконавчими органами, військовими частинами, політичними партіями, громадськими організаціями, масовими рухами, підприємствами, установами й організаціями, незалежно від форм власності, підпорядкованості та належності, посадовими особами та громадянами здійснюється Генеральним прокурором України й підпорядкованими йому прокурорами [11].

У юридичній науці немає єдиної точки зору на питання ролі нагляду. Деякі фахівці більше уваги приділяють контрольній діяльності, зазначаючи при цьому, що нагляд є одним із видів (підвидів, варіантів) контролю [4], «нагляд є похідним від контролю, ... нагляд слід розглядати

як окремий вид контролю, певну його форму» [12, с. 12], «державний нагляд є видом державного контролю» [13, с. 206]; інші вказують, що в системі органів контролю особливе місце посідає прокуратура [14, с. 110]; треті ототожнюють види й форми контролю (зокрема зазначають, що прокурорський нагляд є формою контролю) [1, с. 62]; деякі відокремлює нагляд від контролю, називаючи його самостійним видом діяльності; ще деякі прокурорський нагляд включають у так званий загальний контроль, що обіймає вищу ієрархічну сходинку в системі контрольних і наглядових органів держави [7, с. 9], наголошують, що роль прокуратури в системі соціального контролю є унікальною й не перетинається з діяльністю інших органів [4]; ще одні контроль і нагляд використовують як синоніми. Однак ми погоджуємося з тими науковцями, які вважають, що державний нагляд є видом державного контролю (О.Ф. Андрійко та ін.), за своїм сутнісним і правовим характером контроль і нагляд мають різне змістове навантаження [13, с. 206].

Крім того, у науковій літературі можна зустріти чимало досліджень щодо співвідношення понять «контроль» і «нагляд» як засобів забезпечення дисципліни й законності в державі. Так, О.М. Музичук переконаний, що нагляд, порівняно з контролем, є більш вузьким за обсягом владних повноважень, оскільки його суб'єкт не може втручатись у професійну діяльність об'єкта, який перевіряється [15, с. 48]. Розмежовуючи поняття нагляду та контролю, О.Ф. Андрійко наголошує на тому, що «нагляд є похідним від контролю» [12, с. 12].

В.М. Манохін підкреслює, що нагляд, на відміну від контролю, який є функцією будь-яких управлінських органів, є елементом компетенції тільки декотрих із них. За своїм змістом, на думку автора, нагляд характеризується тим, що має на меті перевірку роботи органів та осіб лише з погляду відповідності їй закону й іншим підзаконним нормативним актам [16, с. 253]. В.М. Гарашук висловлює думку, що контроль як форма державної діяльності відрізняється від нагляду тим, що він здійснюється повсякденно та безперервно, а нагляд – періодично [17, с. 148].

Отже, більшість науковців дотримується думки, що контроль відрізняється від нагляду тим, що контрольний орган, на відміну від прокуратури, має право втручатися в оперативну діяльність підконтрольного об'єкта, а також має право самостійно притягувати винних до відповідальності.

Ми приєднуємося до точки зору тих учених [5, с. 50; 17, с. 83], які вважають, що «наглядові функції з боку держави залишаються тільки за прокуратурою, яка, як відомо, не має права втручатися в оперативну діяльність піднаглядних їй органів або посадових осіб цих органів та не може самостійно притягувати винних до правової відповідальності. Інші органи, незважаючи на їх назву, здійснюють контроль (повний або зрізаний (неповний)), а не нагляд» [17, с. 54].

Також зауважено, що єдиної точки зору на поняття нагляду за додержанням і застосуванням законів немає. Для дослідження терміна «нагляд» доцільно розглянути його з наукового погляду. Так, на думку Х.П. Ярмачі, нагляд – це сукупність безперервних дій щодо спостереження за додержанням законності у відповідних суспільних відносинах, які здійснюються компетентним на те органом із застосуванням наданих йому законом (підзаконним нормативним актом) повноважень і спрямовані на запобігання, виявлення і припинення порушень, а також притягнення порушників до відповідальності, однак без втручання в оперативну й господарську діяльність піднаглядних об'єктів [8, с. 10]. В.В. Шемчук стверджує, що нагляд органів прокуратури є універсальною юридичною гарантією забезпечення прав і свобод громадян у всіх сферах суспільного життя, а діяльність цієї важливої державної інституції була й залишається одним із найбільш вагомих чинників підтримання режиму законності та правопорядку, підвищення правової захищеності громадян у їхніх стосунках з іншими державними органами, посадовими і службовими особами [18]. На думку Л.В. Грицаєнко прокурорський нагляд має універсальний характер, адже він охоплює сфери діяльності, врегульовані нормами різних галузей права: адміністративного, кримінально-цивільного, процесуального, господарсько-процесуального, кримінально-виконавчого, трудового тощо, тобто він ніби постійно підключений до галузевих механізмів правового регулювання [19, с. 34].

Зазначимо, що слушною є думка В.Т. Нора зі співавторами, які вважають, що сутність прокурорського нагляду за додержанням і правильним застосуванням законів в Україні полягає у здійсненні Генеральним прокурором і підлеглими йому прокурорськими працівниками від імені держави на всій її території специфічної діяльності, спрямованої на вивчення ними інформації про порушення законів, одержання й аналіз різноманітних матеріалів, статистичних даних про

роботу піднаглядних об'єктів, що можуть містити відомості, які свідчать про необхідність проведення перевірок самостійно або із залученням контрольних органів, оцінювання правових актів із позиції їх відповідності законам, а також застосування заходів прокурорського реагування з метою усунення виявлених порушень, скасування незаконних рішень і притягнення винних до встановленої законодавством юридичної відповідальності [20, с. 89].

В.Я. Настюк указує, що прокурорський нагляд за діяльністю митних органів виражається в такому: а) нагляді за законністю рішень, дій митних органів, посадових осіб, які порушують права й законні інтереси громадян, юридичних осіб та інших учасників митних відносин; б) вжитті заходів для усунення порушень митних законів та обставин, які цьому сприяють, до поновлення порушених прав і притягнення винних осіб до відповідальності. Численність потрібних заходів об'єктивно зумовлює необхідність виділення в межах єдиного прокурорського нагляду його певних фіксованих ділянок (напрямів) [21, с. 200]. Д.В. Приймаченко зазначає, що прокурорський нагляд за діяльністю митних органів і їх посадових осіб – це один із дійових засобів забезпечення законності в галузі митної справи. У межах означеної діяльності прокуратура вживає заходи, спрямовані на забезпечення верховенства права, пріоритету захисту прав, свобод і законних інтересів людини та громадянина, інтересів суспільства й держави в процесах, пов'язаних із переміщенням через митний кордон товарів та інших предметів [22]. Погоджуємось із думкою В.М. Гаращука, який зазначає, що нагляд – це юридичний аналіз стану справ щодо додержання законності й дисципліни в суспільстві, який здійснюється прокуратурою відповідно до наданих їй законодавством повноважень, але без безпосереднього втручання в оперативну та іншу діяльність юридичної чи посадової особи, громадянина [17, с. 45].

Враховуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що під прокурорським наглядом у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів можна розуміти здійснювану прокуратурою України діяльність, спрямовану на вивчення й опрацювання інформації про порушення законів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, організацію та проведення перевірок з метою своєчасного виявлення й усунення таких порушень, відновлення порушених прав фізичних і юридичних осіб та інтересів держави, скасування незаконних рішень і притягнення винних осіб до встановленої законодавством юридичної відповідальності. Цей вид нагляду є невід'ємною частиною нагляду за додержанням законів про охорону здоров'я.

Здійснення прокурорського нагляду за обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів умовно можна поділити на два види: а) нагляд за додержанням законів; б) нагляд за їх правильним застосуванням. Прокуратура здійснює нагляд як а) за діяльністю органів, уповноважених на здійснення контролю у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, так і б) за діяльністю суб'єктів господарювання, які цей обіг здійснюють.

Важливим також є розуміння мети, завдання та предмета прокурорського нагляду у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів. Так, метою прокурорського нагляду у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів є утвердження верховенства закону, зміцнення правопорядку в державі. Завданням прокурорського нагляду за додержанням законів, у тому числі у сфері обігу наркотиків, є діяльність органів прокуратури, спрямована на всемірне утвердження верховенства закону, зміцнення правопорядку й захист від неправомірних посягань: 1) закріплених Конституцією України незалежності республіки, суспільного та державного ладу, політичної й економічної систем, прав національних груп територіальних утворень; 2) гарантованих Конституцією, іншими законами України та міжнародними правовими актами соціально-економічних, політичних, особистих прав і свобод людини та громадянина; 3) основ демократичного устрою державної влади, правового статусу місцевих рад, органів самоорганізації населення (Ст. 4) [11].

Предметом діяльності органів прокуратури щодо здійснення нагляду за додержанням і застосуванням антинаркотичного законодавства є таке: 1) відповідність адміністративних актів (нормативного чи індивідуального характеру), суб'єктами видання яких є органи наркоконтролю чи їх посадові особи, актам, що мають вищу юридичну силу; 2) додержання та застосування антинаркотичного законодавства під час безпосереднього здійснення процедур державного контролю в цій сфері; 3) додержання та застосування антинаркотичного законодавства, крім іншого, під час застосування заходів примусового характеру; 4) додержання та застосування антинаркотичного

законодавства під час провадження у справах про адміністративні правопорушення у сфері обігу наркотиків; 5) додержання та застосування законодавства посадовими особами, які проводять державний контроль у сфері обігу наркотиків; 6) додержання законів під час використання службових собак та інших напрямів їх службової діяльності; 7) додержання та застосування законів, які регулюють службово-трудова відносини за участі працівників органу наркоконтролю; 8) додержання та застосування законів, у тому числі дотримання антикорупційного законодавства у сфері обігу наркотиків; 9) представництво інтересів держави або суб'єктів державного контролю за обігом наркотиків у суді у випадках, визначених законом, тощо.

Основним засобом прокурорського нагляду у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів є перевірки. У загальному вигляді перевірка складається з таких елементів: 1) підготовка до перевірки; 2) проведення перевірки; 3) правове оцінювання її наслідків і їх реалізація [24]. Ці елементи характерні й для прокурорських перевірок у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

Зазначимо, що перевірка – спосіб здійснення нагляду за додержанням і застосуванням законів, який із моменту прийняття постанови про проведення перевірки надає право на вчинення дій, зазначених у п. п. 3, 4, 5 ч. 1 ст. 20 Закону України «Про прокуратуру» [11].

Прокурорська перевірка виконання законів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів – це сукупність дій прокурора, спрямованих на встановлення порушень закону, причин цих порушень та умов, що їм сприяють, з метою вжиття заходів щодо їх усунення, відновлення порушених прав і притягнення винних до відповідальності. За наслідками перевірок обов'язково оцінювати законність діяльності органів державного нагляду, уповноважених на захист прав і свобод людини та громадянина й інтересів держави. З цією метою за необхідності перевірки проводити безпосередньо на підпорядкованих і підконтрольних їм об'єктах.

Наприклад, прокурорські перевірки щодо діяльності Державної служби України з контролю за наркотиками (далі – ДСКН) здійснюються в різних напрямках. Так, у ДСКН і територіальних органах служби органи прокуратури перевіряють таке: 1) подання ДСКН щорічної інформації про стан виконання плану заходів до Кабінету Міністрів України; 2) заходи, які вживались щодо забезпечення координації діяльності органів виконавчої влади та взаємодії з іншими правоохоронними органами у сфері обігу наркотиків (проведення нарад, спільних перевірок, узгодження планів, обмін інформацією, підготовка пропозицій, узагальнень тощо); 3) розроблення ДСКН проектів цільових програм (яких саме, чи враховано в них пропозиції органів влади, громадських організацій, роль служб у забезпеченні їх виконання); 4) стан роботи з оновлення й удосконалення законодавства в цій сфері; 5) вжиття заходів щодо поновлення Переліку в разі виявлення нових видів наркотиків; 6) забезпечення в межах повноважень здійснення заходів щодо запобігання корупції, контрольної діяльності в територіальних органах ДСКН; 7) кількість проведених перевірок за дотриманням суб'єктами господарювання ліцензійних умов у цій сфері; 8) законність видачі ліцензій і законність анулювання ліцензій у цій сфері; 9) забезпечення контролю за дотриманням суб'єктами господарювання порядку знищення наркотиків (кількість перевірок); 10) стан профілактичної діяльності щодо запобігання незаконному вживанню наркотиків (які заходи вжиті, скільки підготовлено телепередач, аналітичних матеріалів, видано методичних рекомендацій, посібників, підручників тощо) [25].

Висновки. Прокурорський нагляд у сфері обігу наркотиків полягає в нагляді за законністю рішень, дій органів, їх посадових осіб, які порушують правила державного контролю за обігом наркотиків, права й законні інтереси громадян та інших учасників контрольних правовідносин у сфері контролю за обігом наркотиків, вжитті заходів щодо усунення порушення антинаркотичних законів та обставин, які цьому сприяють, поновленні порушених правил і притягненні винних до відповідальності. Предметом прокурорського нагляду у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів є чинне законодавство в цій сфері, за виконанням та застосуванням якого прокурор здійснює нагляд, а також відповідність актів, що видаються всіма органами, підприємствами, організаціями й посадовими особами, його вимогам.

Список використаних джерел:

1. Тацій В.Я. Прокуратура в системі поділу влади / В.Я. Тацій, Ю.М. Грошевий // Вісн. Акад. правов. наук України. – 1999. – № 1 (16). – С. 61–69.

2. Дьомін Ю.М. Прокурорський нагляд в Україні : [навчальний посібник] / Ю.М. Дьомін. – К. : Прецедент, 2009. – 164 с.
3. Головкін О.В. Організаційно-правові засади державного контролю і нагляду у галузі охорони довкілля в Україні / О.В. Головкін. – К. : Кам'янець-Подільський «Оіюм». – 2011. – 424 с.
4. Руденко М. Про співвідношення державного контролю і прокурорського нагляду (концептуальні зауваження на перехідний період) / М. Руденко // Право України. – 1997. – № 5. – С. 30–33.
5. Присяжнюк А.Й. Зміст прокурорського нагляду за додержанням законності суб'єктами виконавчої влади / А.Й. Присяжнюк // Наше право. – 2012. – № 1. – С. 50–52.
6. Серeda Г.П. Організаційно-правові аспекти прокурорського нагляду за додержанням законів при прийманні, реєстрації, перевірці та вирішенні заяв і повідомлень про злочини : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.10 / Г.П. Серeda. – Х., 2000. – 18 с.
7. Жилка І.П. Прокурорський нагляд за правоохоронною діяльністю митних органів України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / І.П. Жилка. – О., 2009. – 18 с.
8. Ярмaкi X.П. Адміністративно-наглядова діяльність міліції в Україні : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.07 / X.П. Ярмaкi. – Х., 2007. – 19 с.
9. Вигівська Л. Прокурорський нагляд за додержанням законів при розслідуванні злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів / Л. Вигівська // Вісн. Нац. акад. прокуратури України. – 2012. – № 3. – С. 109–114.
10. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // ВВР України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
11. Про прокуратуру: Закон України від 05.11.1991 р. № 1789-ХІІ // ВВР України. – 1991. – № 53. – Ст. 793.
12. Андрійко О.Ф. Державний контроль: нові погляди на його сутність і призначення / О.Ф. Андрійко // Державний контроль у сфері виконавчої влади : [наукова доповідь] / за заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К. : Юрнаукацентр, 2000. – С. 12–18.
13. Клочков В. Система органів державного нагляду та контролю / В. Клочков // Право України. – 2010. – № 2. – С. 204–207.
14. Шорина Е.В. Контроль за деятельностью органов государственного управления : [монография] / Е.В. Шорина. – М. : Наука, 1981. – 304 с.
15. Музичук О.М. Поняття та особливості контролю в державному управлінні / О.М. Музичук // Наше право. – 2011. – № 2. – Ч. 1. – С. 48–52.
16. Советское административное право / под ред. В.М. Манохина. – М. : Юрид. лит., 1977. – 542 с.
17. Гаращук В.М. Контроль та нагляд у державному управлінні : [монографія] / В.М. Паращук. – Х. : Фоліо, 2002. – 176 с.
18. Шемчук В.В. Нагляд органів прокуратури в системі гарантій забезпечення прав і свобод громадян [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2007-3/07svvisg.pdf>.
19. Грицаєнко Л. Державний контроль і прокурорський нагляд: сутність і співвідношення / Л. Грицаєнко // Вісн. Нац. акад. прокуратури України. – 2012. – № 2. – С. 34–38.
20. Прокурорський нагляд в Україні: [курс лекцій] / за ред. проф. В.Т. Нора. – Львів : Тріада плюс, 2002. – 280 с.
21. Настюк В.Я. Норми митного права: теорія і практика застосування : [монографія] / В. . Настюк. – Х. : Факт, 2003. – 215 с.
22. Приймаченко Д.В. Сутність прокурорського нагляду в галузі митної справи / Д.В. Приймаченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vamsu_pravo/2011_2/Pry_nko.htm.
23. Організація прокурорських перевірок з питань додержання законів щодо обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів: [методичні рекомендації] / ГПУ ; Нац. академія прокуратури України. – К., 2011. – 25 с.
24. Про організацію прокурорського нагляду за додержанням і застосуванням законів : Наказ ГПУ від 07.11.2012 р. № 3гн [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.nau.ua/doc/?code=v_003900-12.
25. Питання Державної служби України з контролю за наркотиками : Указ Президента України від 13. 04. 2011 р. № 457/2011 // ОВУ. – 2011. – № 29. – Ст. 1263.

